

Goed voorbeeld – Rotterdamse proef met pas voor voedselhulp

Een proef in Rotterdam, waarbij een groep arme huishoudens gezonde boodschappen mocht doen met een speciale pas, is een succes gebleken. Imane Outmany, beleidsadviseur armoedeaanpak: 'Deze vorm van voedselhulp zorgt voor veel minder schaamte en minder stress.'

In de gemeente Rotterdam liep dit jaar van februari tot en met mei een proef, waarin zo'n honderd huishoudens de [Beter Eten betaalpas](#) ontvingen. Het ging om huishoudens die geen geld overhouden om voldoende eten te kopen. Op de betaalpas staat een wekelijks budget, waarmee de houder direct boodschappen kan doen bij bestaande supermarkten en winkels. De pas is een samenwerking van de gemeente Rotterdam, [Stichting Welmoede](#), lokale (schuld)hulporganisaties en fondsen en ontwikkelaar Buyproxy.

Werkwijze

De deelnemers worden aangemeld door de schuldhulporganisaties in de stad en komen in aanmerking op basis van een inkomenstoets. Ze ontvangen de betaalpas met een eerste weekbedrag en leveren de bon van hun aankoop in via de app. Op basis van de bonnen wordt het saldo elke week aangevuld. Alleen gezonde producten komen in aanmerking voor vergoeding. Het budget is afhankelijk van de samenstelling van het huishouden. Zo ontvingen alleenstaanden 20 euro per week, eenoudergezinnen 40 euro en tweoudergezinnen 50 euro per week.

Voedselzekerheid

Het initiatief zorgt voor een beter gemeentelijk bereik van huishoudens met (problematische) schulden. Inwoners met schulden die niet in beeld zijn bij de gemeente, komen zo toch op de radar en kunnen eventueel eerder naar schuldhulp worden begeleid. Daarnaast stimuleert het natuurlijk een gezondere voeding, ongezond eten wordt immers niet vergoed. Belangrijker nog is dat het huishoudens op een waardige en stigmavrije wijze voedselzekerheid biedt. En het concept maakt gebruik van bestaande ketens, gaat voedselverspilling tegen, is snel inzetbaar en is schaalbaar.

Positieve reacties

Deelnemers die meededen aan de proef waren enthousiast. Zo hoeven ze namelijk niet in de rij voor de voedselbank en kunnen ze hun eigen boodschappen betalen in de winkel van hun keuze, zonder schaamte of stigma. Onderzoekers van de Wageningen Universiteit namen de proef onder de loep en tonen zich eveneens positief.

'Minder schaamte en minder stress'

Waar zit voor de gemeente nu de grootste winst van dit project? Beleidsadviseur armoedeaanpak Imane Outmany licht toe: 'Als gemeente weten we dat schaamte een grote rol speelt bij armoede. Het houdt armoede in stand en verergert zelfs vaak de situatie. We zijn op zoek gegaan naar een waardige vorm van

voedselhulp. Uit de evaluatie blijkt ook dat deelnemers dankbaar zijn. Ze hebben keuzevrijheid in waar, wanneer en welke boodschappen ze doen. Bovendien werden ze gestimuleerd om gezonder te eten. Er was bij de deelnemers minder schaamte en minder stress. Dit was voor ons de grootste winst en we zijn dankbaar dat wij hier een bijdrage aan konden leveren.'

Angst voor problemen met de Belastingdienst

De betaalpas met wekelijks budget vermindert op verschillende manieren stress die boodschappen doen kost en geeft soms net iets meer financiële ruimte. Aan de andere kant leverde het soms juist ook onrust op, zo werd duidelijk uit de pilot. Het bewaren, indienen en goedkeuren van de bonnen, het gebruik van de app en de werking van de betaalpas zorgden bijvoorbeeld regelmatig voor stress.

Daarnaast heerste bij veel deelnemers de angst dat deze vorm van hulp zou leiden tot terugvorderingen op toeslagen of een uitkering. Onterecht, want deze weekbijdrage werd door de gemeente niet in mindering gebracht op een eventuele uitkering. Outmany: 'Een groot deel van de uitkomsten was volgens verwachting, behalve de angst voor de Belastingdienst, die hadden we niet voorzien. Het is daarom noodzakelijk dat deelnemers worden begeleid door organisaties en mensen die zij vertrouwen. In deze pilot werd dit gedaan door weggeefwinkel Yes, de Islamitische Voedselbank en ViktorVitamientje.'

Snel in te zetten instrument

Er moeten volgens Outmany nog wel een aantal stappen worden gemaakt en dat kan de gemeente niet alleen. 'Het is bijvoorbeeld financieel niet haalbaar om het voedselbudget op de betaalpas voor elk huishouden in een moeilijke financiële positie te financieren. Zo was het de bedoeling om het voedselbudget te betalen uit de opbrengst van de voedselreststromen bij de supermarkten, sociale restaurants en andere voedselretailers. Dat is in deze pilotperiode niet gelukt. De bedoeling is dat de initiatiefnemers volgend jaar met behulp van fondsen verder gaan.'

Verder is het van belang om rekening te houden met de diversiteit van de deelnemers, zoals taalvaardigheden, digitale en technologische vaardigheden, eerdere ervaringen met voedselhulp en behoefte aan sociale interactie. 'Al met al raden we het andere gemeenten ook aan. Het is een snel in te zetten, gericht instrument voor voedselhulp, waarbij je snel kunt opschalen.'